

ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ತತ್ವಗಳು

ರೇನನ್ ಟಿ. ಇವಾನ್ಸ್, ಎಸ್

ಎಸ್. ಕೌಲಿ. ಕೆ (2016)

ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತಕ್ಕೊಂದು ಪ್ರವೇಶಿಕೆ

ಕಲಿಕಾ ಗುರಿಗಳು

ಈ ಅಧ್ಯಾಯವನ್ನು ಓದಿ ಮುಗಿಸಿದಾಗ ನಿಮಗೆ:

- ಮಾನವ ಜೀವಿತಾವಧಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆಯುವ ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ತತ್ವಗಳ ವಿಧಾನವನ್ನು ಗುರುತಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ವಿಕಾಸದ ವಿವಿಧ ಅರ್ಥಗಳನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ
- ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಇರುವ ಮುಖ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಅರಿತು ಅವನ್ನು ವಿವರಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.
- ಈ ಸಮಸ್ಯೆಗಳ ಎರಡೂ ಮಗ್ಗುಲುಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಪುರಾವೆಗಳ ಅರಿವು ಮೂಡುತ್ತದೆ.

ಪೀಠಿಕೆ

ಜೀವಿತಾವಧಿ ವಿಕಾಸದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವು ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಅಧ್ಯಯನದ ಒಂದು ಕ್ಷೇತ್ರವಾಗಿದ್ದು, ಅದು ಸಂಪೂರ್ಣ ಆಯುಷ್ಯಾಲಯದಲ್ಲಿ ಅಂದರೆ, ಗರ್ಭಾಂತರದಿಂದ ಸಾವಿನವರೆಗೆ (ಬಾಲ್ಟೆಸ್ 1987), ಮಾನವ ನಡವಳಿಕೆಯಲ್ಲಿನ ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ ಎರಡರ ಪರಿಶೀಲನೆಯನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಶಿಶುಗಳ ಚಲನಾ ಕೌಶಲಗಳಿಂದ ಹಿಡಿದು ವಯಸ್ಸಾದವರ ಬೌದ್ಧಿಕ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಏರಿಳಿತಗಳವರೆಗಿನ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳ ಕಾಳಜಿಗಳಾಗಿವೆ. ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಅಧ್ಯಯನದ ಗುರಿ ಎಂದರೆ ಜೀವಿತಾವಧಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಮಾನ್ಯ ತತ್ವಗಳಾವುವು ಮತ್ತು ವ್ಯಕ್ತಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ನಡುವೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಸಾಮಾನ್ಯ ವೈರುಧ್ಯ ಸಾಮ್ಯತೆಗಳಾವುವು ಎನ್ನುವುದರ ಕುರಿತು ನಮ್ಮ ಜ್ಞಾನವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವುದಾಗಿದೆ. ಆಧುನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನದ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿ ಬರುವ ವಿಷಯ ಶ್ರೇಣಿ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿದ್ದು, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ತೌಲನಿಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಕಲಿಕಾ ಅಧ್ಯಯನ, ನರ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ, ಅಪಸಾಮಾನ್ಯ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಉಪಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಹೀಗಿದ್ದರೂ, ಈ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲೂ ವಿಕಾಸದ

ಅಧ್ಯಯನ ಸಾಧ್ಯವಿದೆ. ಹೀಗೆ ಒಂದು ಅರ್ಥದಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನವೆಂದರೆ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶಾಲ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ದಾರಿಮಾಡಿಕೊಡುವ ಒಂದು ಪರಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯವೆಂದು ಪರಿಗಣಿಸಬಹುದು (ಬಸ್, 1995)

ಈ ಪಠ್ಯವು ಒಟ್ಟು ಜೀವಮಾನದ ಒಂದು ಚಿಕ್ಕ ಅವಧಿಯ ಮೇಲೆ - ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಗರ್ಭಧಾರಣೆಯಿಂದ ಹದಿಹರೆಯದವರೆಗಿನ ಅವಧಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ - ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸುತ್ತದೆ. ಈ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರವು ಮಗುವಿನ ವಿಕಾಸದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನ ಎಂದು ಪ್ರಸಿದ್ಧವಾಗಿದೆ. ಮಕ್ಕಳ ಅಧ್ಯಯನವು ಸಹಜವಾಗಿಯೇ ತನ್ನಷ್ಟಕ್ಕೇ ತಾನೇ ಮುಖ್ಯವಾದದ್ದಾದರೂ ಮಾನವ ವಿಕಾಸದ ಮನುಷ್ಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಬಗ್ಗೆಯೂ ಸಹ ನಮ್ಮ ಅರಿವನ್ನು ವಿಸ್ತರಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿದೆ. ವರ್ತನೆಯ ಪೂರ್ವರೂಪಗಳನ್ನು ಅದರಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡುವ ಮೂಲಕ ನಾವು 'ಅಂತೋತ್ಪನ್ನ', ಅಂದರೆ ವಯಸ್ಕರ ವರ್ತನೆಯ ಕುರಿತು ಹೆಚ್ಚಿನ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಸಾಧ್ಯ. ಈ ಲೇಖನವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿ ಮಕ್ಕಳ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದರೂ ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ವಿಶಾಲ ತತ್ವಗಳು (ಅವುಗಳನ್ನು ನಾವು ಸದ್ಯದಲ್ಲೇ ಚರ್ಚಿಸಲಿದ್ದೇವೆ) ಇಲ್ಲಿಯೂ ಸಮಾನವಾಗಿ ಅನ್ವಯವಾಗುತ್ತವೆ.

'ವಿಕಾಸ' ಎಂದರೇನು?

'ವಿಕಾಸ' ಎನ್ನುವಾಗ ನಾವು ಯಾವುದರ ಕುರಿತು ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ? ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಬಳಕೆಯಾಗುವ ಒಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯೆಯು ವಿಕಾಸವನ್ನು *ಗರ್ಭಾಂತರದಿಂದ ಆರಂಭಿಸಿ ಬಾಳಿನ ಅವಧಿಯುಳ್ಳದ್ದು ಮುಂದುವರಿಯುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ವಿನ್ಯಾಸ* ಎಂದು ಗುರುತಿಸುತ್ತದೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಜೈವಿಕ (ಭೌತಿಕ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು), ಸಾಮಾಜಿಕ (ಸಾಮಾಜಿಕ ಸಂಬಂಧಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು), ಭಾವನಾತ್ಮಕ (ನಮ್ಮ ಭಾವನಾತ್ಮಕ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಮತ್ತು ಅನುಭವಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು) ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ (ನಮ್ಮ ಚಿಂತನಾ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳಲ್ಲಿನ ಬದಲಾವಣೆಗಳು) ವಿಭಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಸಂಭವಿಸುತ್ತದೆ. ಕೆಲವು ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ವಿಕಾಸದ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ವರ್ತನೆ, ಕೌಶಲ ಅಥವಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದ ವಿನ್ಯಾಸದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಗುಣಾತ್ಮಕ ಪುನರ್ ಸಂಘಟನೆಗೆ ದಾರಿ ಮಾಡಿಕೊಡುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳಷ್ಟೇ ಸೀಮಿತಗೊಳಿಸಲು ಬಯಸುತ್ತಾರೆ (ಕ್ರೇನ್, 2000), ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಿಕಾಸದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕ್ಷೇತ್ರವೊಂದರಲ್ಲಿ ಸಂಘಟನಾತ್ಮಕ ಕಾರ್ಯವನ್ನು ಹೆಚ್ಚಿಸುವ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನಷ್ಟೇ ಒಳಗೊಳ್ಳುತ್ತದೆ ಎಂದು ಹೇಂಜ್ ವರ್ನರ್ (1957) ವಾದಿಸಿದ. ವಿಕಾಸವು ಏಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕರಣ ಎಂಬ ಎರಡು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವನು ನಂಬಿದ್ದ. ಏಕೀಕರಣವು ಹೆಚ್ಚು ಮೂಲಭೂತವಾದ ಪೂರ್ವಾರ್ಜಿತ ವರ್ತನೆಗಳನ್ನು ಹೊಸ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದ ರಚನೆಗಳಲ್ಲಿ ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದನ್ನು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಪಿಯಾಜೆ (1950) ಪ್ರಕಾರ ಮಗುವೊಂದು ವಸ್ತುಗಳನ್ನು ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಿ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಕಲಿತಿದೆ ಎಂದರೆ ಆ ಮಗುವು ನೇರವಾಗಿ ನಿಲ್ಲುವುದು, ಕೈ ಚಾಚುವುದು, ವಸ್ತು ಮತ್ತು ಕೈಗಳ ನಡುವೆ ದೃಷ್ಟಿ ಸಮನ್ವಯವ ಸಂಯೋಜನೆಯನ್ನು ಸಾಧಿಸುವುದು ಮತ್ತು ಆತ್ಯಂತಿಕವಾಗಿ ಆ ವಸ್ತುವನ್ನು ತನ್ನ ಯೋಜನೆಯ ಪ್ರಕಾರ ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಇತ್ಯಾದಿ ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ಕೌಶಲಗಳನ್ನು ಸಂಘಟಿಸಲು

ಕಲಿತಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಹೊಸ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳು ಹಿಂದೆ ಕಲಿತವುಗಳನ್ನು ಐಕ್ಯಗೊಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದರೊಂದಿಗೆ ಅವನ್ನು ಆಧರಿಸಿಯೇ ಜರುಗುತ್ತವೆ.

ವಸ್ತುಗಳ ಮಧ್ಯದಲ್ಲಿ ಹೆಚ್ಚಿನ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನುಂಟುಮಾಡುವ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯತೆಯ ಕಲ್ಪನೆಯನ್ನು ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕರಣವು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಣ್ಣ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು (ಬೆರಳುಗಳ ಬಳಕೆ ಮತ್ತು ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಲನೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣ) ಬದಲಾಗಿ ದೊಡ್ಡ ವಸ್ತುಗಳನ್ನು (ಇಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ಬೇಕಾಗಿರುವುದು ಬೆರಳುಗಳನ್ನು ಮಡಚುವುದು ಮತ್ತು ಕಡಿಮೆ ಸೂಕ್ಷ್ಮ ಚಲನಾ ನಿಯಂತ್ರಣ) ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳುವಾಗ ಬೇಕಾದ ಕೌಶಲವನ್ನು ಗ್ರಹಿಸುವುದು. ವರ್ನರ್ ವಿಕಾಸವನ್ನು ಏಕೀಕರಣ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕರಣಗಳ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ವ್ಯಾಖ್ಯಾನಿಸಿದ್ದಾರೆ; ವಿಕಾಸದ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಕ್ರಮಾನುಗತವಾಗಿ ಏಕೀಕರಣದ ಹೆಚ್ಚಳ ಮತ್ತು ಪ್ರತ್ಯೇಕೀಕರಣದ ಹೆಚ್ಚಳವಾಗಿ ಕಂಡರೂ ಸಹಜವಾಗಿ ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವರ್ನರ್ ಅವರ ವಿಕಾಸದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆಯೆಂದು ಹಲವು ವಿಕಾಸವಾದಿಗಳು ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ (ಕ್ರೇನ್, 2000). ಹೀಗಾಗಿ ಈ ಚರ್ಚೆಯು ಮಾನವ ವಿಕಾಸ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಉದ್ದೇಗದ ವಿಷಯವಾಗಿಯೇ ಉಳಿದಿದೆ.

ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ವಿಕಾಸ ತತ್ವಗಳು

ಪೌಲ್‌ಬಾಲ್ಟೆಸ್ (1987) ಅವರು ಜೀವಿತಾವಧಿಯ ಚೌಕಟ್ಟಿನೊಳಗೆ ಮಾನವ ವಿಕಾಸದ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಿಯಾದ ಕೆಲವು ತತ್ವಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ತತ್ವಗಳು ವಿಕಾಸದ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಕುರಿತು ಸುಸಂಬಂಧ ದೃಷ್ಟಿಕೋನವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುವ ನಂಬಿಕೆಗಳ ಸಮೂಹವನ್ನು ರೂಪಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಬಾಲ್ಟೆಸ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ತತ್ವಗಳನ್ನು ಇಡಿಯಾಗಿ, ಸಂಘಟಿತವಾಗಿ ಅನ್ವಯಿಸುವುದೇ ಜೀವಿತಾವಧಿ ವಿಧಾನದ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯವಾಗಿದೆ. ಈ ಪುಸ್ತಕದಲ್ಲಿ ನಾವು ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಮ್ಮ ಗಮನವನ್ನು ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದರೂ ಸಹ, ವಿಕಾಸವನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಲು ನಾವು ಜೀವಿತಾವಧಿ ವಿಧಾನವನ್ನೇ ಬಳಸಲಿದ್ದೇವೆ.

ವಿಕಾಸವು ಜೀವಿತಾವಧಿಯುದ್ದಕ್ಕೂ ನಡೆಯುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಬಾಲ್ಟೆಸ್ (1987) ಚರ್ಚಿಸಿದ ತತ್ವಗಳಲ್ಲಿ ಮೊದಲನೆಯದು. ಈ ನಂಬಿಕೆಗೆ ಎರಡು ಪ್ರತ್ಯೇಕ ಆಯಾಮಗಳಿವೆ. ಒಂದನೆಯದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವು ಜೀವಮಾನದುದ್ದಕ್ಕೂ ವಿಸ್ತರಿಸಿಕೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಜೀವನ ಯಾತ್ರೆಯು ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಹಿಗ್ಗುವಿಕೆಯನ್ನೋ ಅಥವಾ ಕುಗ್ಗುವಿಕೆಯನ್ನೋ ತಲುಪಲೇಬೇಕೆಂಬ ಗೃಹೀತ ಇಲ್ಲಿಲ್ಲ. ಎರಡನೆಯದಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಹುಟ್ಟಿನ ಸಮಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳದೆ ಜೀವಮಾನದುದ್ದಕ್ಕೂ ತಲೆದೋರುತ್ತಲೇ ಇರುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರಬಹುದಾಗಿದೆ. ವಿಕಾಸವು ಬಹು ಆಯಾಮವುಳ್ಳದ್ದು, ಬಹುಮುಖಿಯೂ ಆಗಿದೆ. ಬಹು ಆಯಾಮವುಳ್ಳದ್ದು ಎಂದರೆ ವಿಕಾಸವನ್ನು ವರ್ತನೆಯೊಂದರ ವೃದ್ಧಿ-ಕ್ಷಯದಂತಹ ಒಂದೇ ಮಾನದಂಡದ ಮೂಲಕ ವರ್ಣಿಸಲಾಗದು ಎನ್ನುವುದಾಗಿದೆ. ವಿಕಾಸವು ತೆಗೆದುಕೊಳ್ಳಲೇಬೇಕಾದ ಏಕ ಸಹಜ ಮಾರ್ಗವಿದೆ ಎಂದು ಬಹುಮುಖೀ ತತ್ವವು ಪ್ರತಿಪಾದಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇನ್ನೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆರೋಗ್ಯಪೂರ್ಣ ವಿಕಾಸದ ಫಲಿತಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸಾಧಿಸಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಕಾಸವು ಅನೇಕ ಸಲ ಸ್ಥಿರತೆ ಅಥವಾ

ವಿಭಿನ್ನ ದಿಕ್ಕುಗಳನ್ನು ಹಿಡಿಯುವ ವಿಭಿನ್ನ ಬಗೆಯ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳುವ ಬಹು ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತದೆ. ವಿಕಾಸವು ಗಳಿಕೆ ಕಳಿಕೆ ಎರಡನ್ನೂ ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬ ನಂಬಿಕೆಯು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಇನ್ನೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ತತ್ವವಾಗಿದೆ. ಬಾಲ್ಟೀಸ್ ಪ್ರಕಾರ ಯಾವುದೇ ವಿಕಾಸವು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಏರಿಕೆ ಮತ್ತು ಇಳಿಕೆ ಎರಡೂ ಆಯಾಮಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣವು ಮಗುವಿನ ಜ್ಞಾನಮಟ್ಟವನ್ನೂ ಗ್ರಹಿಕಾ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿಸುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಮಕ್ಕಳು ಬೇರೆಯವರು ರೂಪಿಸಿದ ನಿಯಮಗಳನ್ನು ಅನುಸರಿಸಲು ಕಲಿಯುವುದರಿಂದ ಅವರ ಸೃಜನಶೀಲತೆಯು ನಿರ್ಬಂಧಕ್ಕೊಳಗಾಗುತ್ತದೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಈ ಎರಡೂ ಆಯಾಮಗಳು ಸಮಾನ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು ಎಂದೇನೂ ಇಲ್ಲ ಮತ್ತು ಮೇಲಾಗಿ ಗಳಿಕೆ ಕಳಿಕೆಗಳ ಸಮತೋಲವು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಬದಲಾಗಬಹುದು.

ಬಾಲ್ಟೀಸ್ (1987) ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಸಿದ ಐದನೆಯ ತತ್ವವೆಂದರೆ ವಿಕಾಸವು ನಮನೀಯವಾಗಿರುವಂತಹುದು. ಈ ನಮನೀಯತೆಯು ವರ್ತನೆ ಮತ್ತು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯಿಂದ ವ್ಯಕ್ತಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುವಂತಹುದು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ (ಅಪಸ್ಮಾರ ಚಿಕಿತ್ಸೆಯಂತಹ ಕಾರಣಕ್ಕಾಗಿ) ಹುಟ್ಟಿದ ಸ್ವಲ್ಪೇ ಹೊತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಮಗುವಿನ ಮೆದುಳಿನ ಅರ್ಧಗೋಲವನ್ನು ತೆಗೆದು ಹಾಕಿದ್ದಾರಾದರೆ ಮಿದುಳು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾರಂಭಿಸಿದಂತೆ ಆ ಅರ್ಧಗೋಲದ ಕಾರ್ಯಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನೂ ಪುನಃ ಸಂಪಾದಿಸಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಹೇಗೆಂದರೆ ಮೆದುಳು ತನ್ನನ್ನು ತಾನು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೇ ಅದರ ಉಳಿದ ಗೋಲಾರ್ಧವು ಮೊದಲರ್ಧದ ಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ತಾನೇ ನಿರ್ವಹಿಸಲು ಆರಂಭಿಸುತ್ತದೆ. ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿನ ಸಂಶೋಧನಾ ಕಾರ್ಯಸೂಚಿಯ ಮುಖ್ಯ ಭಾಗವೆಂದರೆ ವಿವಿಧ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣಾ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ನಮನೀಯತೆಯ ಮಿತಿಗಳ ಸ್ವರೂಪವನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳುವುದಾಗಿದೆ. ವಿಕಾಸವು ಸಂದರ್ಭಗಳು ಮತ್ತು ಚರಿತ್ರೆಯಲ್ಲಿಯೂ ಸಹ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆರನೆಯ ತತ್ವ. ನಾವು ಬದುಕುತ್ತಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗನುಗುಣವಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಗ್ರಾಮೀಣ ಪರಿಸರಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವಿರುವ ವಿಭಿನ್ನ ಅಂಶಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧವನ್ನು ಹೊಂದಿರುತ್ತವೆ; ಈ ಎರಡೂ ವಿಭಿನ್ನ ಅವರಣ ಪರಿಸರಗಳಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ವಿಭಿನ್ನವಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಆ ವಿಭಿನ್ನ ಸಂದರ್ಭಗಳ ತಿಳುವಳಿಕೆ ಅಗತ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ. ವಿಕಾಸವು ಚಾರಿತ್ರಿಕವಾಗಿಯೂ ಕೂಡ ನೆಲೆಗೊಂಡಿರುತ್ತದೆ: ಅಂದರೆ, ನಾವು ಯಾವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಯುತ್ತಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಪ್ರಭಾವಿಸುತ್ತದೆ. ಕೊನೆಯದಾಗಿ, ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದ ಅಧ್ಯಯನವು ಬಹುಶಿಸ್ತೀಯವಾದುದು ಎಂದು ಬಾಲ್ಟೀಸ್ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅಂದರೆ, ವಯಸ್ಸಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದ ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಮೂಲಗಳು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಶಿಸ್ತಿನ ವ್ಯಾಪ್ತಿಗೆ ಒಳಪಡುವುದಿಲ್ಲ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಸ್ವರೂಪದ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಮನೋವೈಜ್ಞಾನಿಕ ವಿಧಾನಗಳು ಸೂಕ್ತವಾಗಲಾರವು. ಬದಲಾಗಿ, ಸಮಾಜಶಾಸ್ತ್ರ, ಭಾಷಾಶಾಸ್ತ್ರ, ಮಾನವಶಾಸ್ತ್ರ ಮತ್ತು ಕಂಪ್ಯೂಟರ್ ವಿಜ್ಞಾನದಂತಹ ಶಿಸ್ತುಗಳ ಪರಿಪ್ರೇಕ್ಷ್ಯದಿಂದ ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಯಿಂದ ಮಾತ್ರವೇ ಮಾನವ ವಿಕಾಸದ ತಿಳುವಳಿಕೆಯನ್ನು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕತಾವಾದ (Contextualism)

ನಾವು ಈಗಾಗಲೇ ಗಮನಿಸಿರುವಂತೆ, ಬಾಲ್ವೆನ್ (1987) ಜೀವಿತಾವಧಿ ವಿಕಾಸದ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಾಂದರ್ಭಿಕತೆಯ ಮಹತ್ವವನ್ನು ಒತ್ತಿ ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನು ಅರ್ಥಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಲು ಒಂದು ಸುಸಂಬಂಧವಾದ ಚೌಕಟ್ಟನ್ನು ರೂಪಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಮೂರಂಶಗಳ ಮಾದರಿಯೊಂದನ್ನು ಬಾಲ್ವೆನ್ ಮುಂದಿಡುತ್ತಾರೆ. (ಬಾಲ್ವೆನ್, ರೀಸ್ ಮತ್ತು ಲಿಪ್ಪಿಟ್, 1980). ಪ್ರಮಾಣಿತ ವಯೋಶ್ರೇಣಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಮೊದಲನೆಯ ಅಂಶ. ಇವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಯೋಮಾನದ ವ್ಯಕ್ತಿಗಳೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಮಾನವಾಗಿರುವ ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವಗಳು. ಪ್ರೌಢಾವಸ್ಥೆ ಅಥವಾ ಔಪಚಾರಿಕ ಶಾಲಾ ಶಿಕ್ಷಣಕ್ಕೆ ಪ್ರವೇಶದಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಪ್ರಮಾಣಿತ ವಯೋಶ್ರೇಣಿಗಳ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಉದಾಹರಣೆಯಾಗಿವೆ. ಬಾಲ್ವೆನ್ ಹೇಳುವ ಪ್ರಮಾಣಿತ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಪ್ರಭಾವಗಳು ಎರಡನೇ ಬಗೆಯ ಪ್ರಭಾವಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಪೀಳಿಗೆಯ ಜನರ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವ ಬೀರುವ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಘಟನೆಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಪ್ರಭಾವಗಳು. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ವಿಶ್ವದ ಬಹುಸಂಖ್ಯಾತ ಜನರ ಮೇಲೆ ದ್ವಿತೀಯ ಮಹಾಯುದ್ಧದ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಅಥವಾ 1980ರ ದಶಕದಲ್ಲಿ ಸೋವಿಯತ್ ಒಕ್ಕೂಟದ ಜನರ ಅನುಭವ ವೇದ್ಯವಾದ ಸರಕಾರದ ಸ್ವರೂಪದಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳು ಪ್ರಮಾಣಿತ ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಶ್ರೇಣಿಕೃತ ಪ್ರಭಾವಗಳ ಉದಾಹರಣೆಗಳಾಗಿವೆ.

ಪ್ರಮಾಣಿತವಲ್ಲದ ಜೀವನ ಘಟನೆಗಳು ಅಸಾಮಾನ್ಯ ಘಟನೆಗಳಾಗಿವೆ. ಇವು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬದುಕಿನ ಮೇಲೆ ಗಾಢವಾದ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತವೆ. ಇಂತಹ ಘಟನೆಗಳು ಘಟಿಸುವುದು ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಮಟ್ಟಿಗೆ ಅನನ್ಯವಾದವುಗಳು. ಹಾಗೂ ಇವು ಯಾವುದೇ ಒಂದು ಚಾರಿತ್ರಿಕ ಕಾಲಘಟ್ಟಕ್ಕೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡವುಗಳಲ್ಲ. ಮೇಲಾಗಿ ಈ ಘಟನೆಗಳ ಪ್ರಭಾವವು ಅನೇಕ ಸಲ ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಕಾಸ ಪಥವನ್ನು ಅನುಸರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲೇ ದೊಡ್ಡ ಖಾಯಿಲೆಗೆ ತುತ್ತಾಗುವುದು ಅಥವಾ ಪೋಷಕರೊಬ್ಬರನ್ನು ಕಳೆದುಕೊಳ್ಳುವುದು ಈ ಬಗೆಯ ಸಾಂದರ್ಭಿಕ ಪ್ರಭಾವಕ್ಕೆ ಉದಾಹರಣೆಗಳು. ವರ್ತನೆಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ವಿವರಗಳು ಸಂಕೀರ್ಣವಾಗಿರಬಹುದು ಮತ್ತು ಅವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ವಿವಿಧ ಸಂಭವನೀಯ ಪ್ರಭಾವಗಳಾಗಿ ಪರಿಗಣಿಸಬೇಕಾಗಬಹುದು ಎಂದು ಗುರುತಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾಗುತ್ತದೆ.

ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮ ವಯಸ್ಸು

ವಿಕಾಸ ವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಮತ್ತೆ ಮತ್ತೆ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ ಅಸ್ಥಿರ ಅಂಶವೆಂದರೆ ವಯಸ್ಸು. ವಿಕಾಸ ಸಂಶೋಧನೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯಕ್ತಿಯ ಹುಟ್ಟಿನಿಂದ ಇಲ್ಲಿಯವರೆಗಿನ ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಗಳ ವಯಸ್ಸನ್ನು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಸಂಶೋಧನೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಿಯೇ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಏಕೆಂದರೆ ಯಾವುದೇ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾರ್ಯದಲ್ಲೂ ಅದರ ನಿರ್ವಹಣೆಯ ಕ್ಷಮತೆಯು ವಯಸ್ಸಿನ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ವ್ಯತ್ಯಯವಾಗುತ್ತದೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯು ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಉನ್ನತ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿರುವುದನ್ನೋ ಅಥವಾ ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳು ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚು ಪ್ರಬುದ್ಧ ಕಾರ್ಯತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುವುದನ್ನೋ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಆದಾಗ್ಯೂ

ವಯಸ್ಸು ಪರಿಣಾಮ ಬೀರುತ್ತದೆ ಅಂದರೇನು? ಹಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಕಿರಿಯ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆ ಹೆಚ್ಚು ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಿದರೆ ಏನು ಹೊಸತು ಹೇಳಿದಂತಾಯಿತು?

ಕಾಲಾನುಕ್ರಮ ವಯಸ್ಸು ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುವುದಿಲ್ಲ; ಬದಲಾಗಿ, ಕೇವಲ ನಾವು ಅಷ್ಟು ಕಾಲ ಅಸ್ತಿತ್ವದಲ್ಲಿದ್ದೆವು ಎಂಬುದನ್ನಷ್ಟೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು ತುಂಬಾ ಮುಖ್ಯ. ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ವಯಸ್ಸು ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಮಾಪಾಡಾಗಿದೆ (Proxy variable). (ಹಾರ್ಟ್ ಮತ್ತು ಜಾರ್ಜ್, 1999). ಪ್ರಾತಿನಿಧಿಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಿಂದ ನಾವು ಅಳೆಯದ ಇತರ ವಿಕಾಸದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳನ್ನು ಕಾಲಾನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯ ವಯಸ್ಸಿನವು ಎಂದು ನಾವು ಅರ್ಥೈಸುತ್ತೇವೆ. ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವೆ ವ್ಯತ್ಯಾಸವನ್ನು ನಾವು ಕಂಡಾಗ, ವಿವಿಧ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪುಗಳ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯಲ್ಲಿ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಿದೆ ಎಂದಷ್ಟೇ ಹೇಳಲು ಸಾಧ್ಯ; ನಿಗದಿತ ಪ್ರಮಾಣಗಳನ್ನು ಒಳಗೊಳ್ಳದ ಹೊರತು ವ್ಯತ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವೇನು ಎಂಬುದು ತಿಳಿಯುವುದಿಲ್ಲ. ವಯೋಮಾನದ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ವಿಕಾಸದ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವ ಕೇವಲ ಒಂದು ಸಣ್ಣ ಭಾಗವಾಗಿವೆ. ಯಾವ ಕಾರ್ಯವಿಧಾನಗಳು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಇದರಿಂದ ವಿಭಿನ್ನ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪುಗಳ ನಡುವಿನ ಕಾರ್ಯಕ್ಷಮತೆಯಲ್ಲಿ ಏನೆಲ್ಲ ವ್ಯತ್ಯಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ನಿಜವಾಗಿಯೂ ಆಸಕ್ತಿದಾಯಕವಾದುದಾಗಿದೆ.

ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ವಿಷಯಗಳು ಮತ್ತು ಸಮಸ್ಯೆಗಳು

ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿವೆ, ಅವು ಇನ್ನಿತರ ಅಧ್ಯಯನ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳಲ್ಲೂ ಮರುಕಳಿಸುವ ವಿಷಯಗಳಾಗಿವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಉತ್ತಮಿಕೆಯ ನಿರ್ಧಾರವಾಗುವುದು ಜೈವಿಕತೆಯಿಂದಲೋ ಅಥವಾ ಪಾರಿಸರಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದಲೋ ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಯು ಭಾವನಾತ್ಮಕ, ಸಾಮಾಜಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ವಿಕಾಸದಂತಹ ವೈವಿಧ್ಯಮಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ ನೀಡಿದೆ. ನಾವು ಪರಿಶೀಲಿಸಲಿರುವ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆಯೂ ಇದು ನಿಜ. ಇಲ್ಲಿ ವಿವರಿಸಿದ ಪ್ರತಿಯೊಂದು ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನೂ ಪರಿಚಯಿಸಿಕೊಂಡ ನಂತರ 4 ರಿಂದ 10 ನೇ ಅಧ್ಯಾಯಗಳನ್ನು ಓದುವಾಗ ಈ ವಿಷಯಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಯೋಚಿಸಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಕಳೆದ ಏಳು ಅಧ್ಯಾಯಗಳಲ್ಲಿ ಚರ್ಚಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಕ್ಷೇತ್ರಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಸಿಸುವಾಗ ಈ ವಿಷಯಗಳು ಎಲ್ಲೆಲ್ಲಿ ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನೀವು ಗುರುತಿಸ ಬಲ್ಲವರಾಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ.

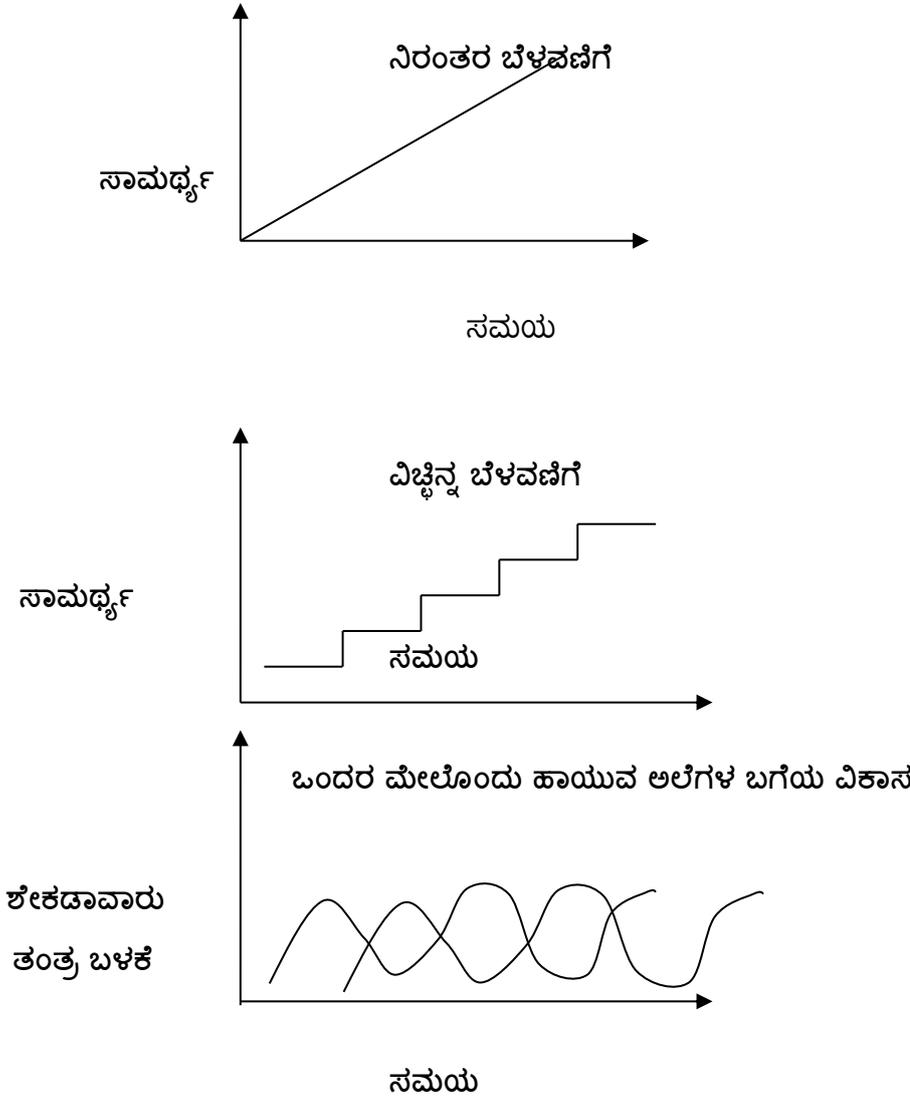
ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ವಿಚ್ಛಿನ್ನತೆ

ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸ್ವರೂಪದ ಲಕ್ಷಣೀಕರಣವು ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಸಂಶೋಧಕರು ನಿರಂತರವಾಗಿ ಎದುರಿಸುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಮುಖ ಸಮಸ್ಯೆಯಾಗಿದೆ. ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಯಲ್ಲಿ ಎರಡು ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ನಿಲುವುಗಳಿವೆ. ಮೊದಲ ನಿಲುವಿನ ಪ್ರಕಾರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಿರಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿ ನೋಡುವುದೇ ಮೇಲು. ಅಂದರೆ ಅವರ ಗ್ರಹಿಕೆಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವೆಂದರೆ ನಡವಳಿಕೆ, ಕೌಶಲ ಮತ್ತು ಜ್ಞಾನ; ಇವು

ಕ್ರಮೇಣ ಸಂಗ್ರಹಗೊಳ್ಳುವ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ. ಈ ಮಾದರಿಯಲ್ಲಿ ವಿಕಾಸವು ಸುಸೂತ್ರವಾಗಿ ಕ್ರಮಬದ್ಧವಾಗಿ ಆಗುತ್ತದೆಯಲ್ಲದೆ ಪ್ರತೀ ಬದಲಾವಣೆಯು ಈಗಾಗಲೇ ಇರುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯಗಳನ್ನೇ ವಿಸ್ತರಿಸುತ್ತಾ ನಡೆಯುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಎರಡನೆಯ ನಿಲುವಿನವರು ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ಬದಲಾವಣೆಗಳಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆ ಇರುವುದಿಲ್ಲವೆಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈ ಸಿದ್ಧಾಂತಿಗಳು, ವರ್ತನೆ ಅಥವಾ ಕೌಶಲಗಳು ಕಾಲಕ್ರಮದಲ್ಲಿ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಬದಲಾಗುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಗಳು, ಕೌಶಲಗಳು ಅಥವಾ ಜ್ಞಾನ ಹಠಾತ್ತಾಗಿ ಅಥವಾ ಪ್ರತ್ಯೇಕವಾಗಿ ಹೊಸ ಬಗೆಯಲ್ಲಿ ಸಂಘಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿವೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹಂತದ ಕಲ್ಪನೆಯು ವಿಕಾಸದ ನಿರಂತರ ದೃಷ್ಟಿಕೋನಗಳಿಗೆ ಪ್ರಮುಖವಾದುದಾಗಿದೆ. ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಕಾಲಘಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಕಂಡು ಬರುವ ಜ್ಞಾನ ಮತ್ತು ವರ್ತನೆಯ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಬಗೆಯ ಸಂಘಟನೆಯನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಒಂದು ಹಂತ ಎಂದು ಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಹೊಸ ಹಂತವನ್ನು ತಲುಪುವುದೆಂದರೆ ಪೂರ್ವಜ್ಞಾನ ಅಥವಾ ವರ್ತನೆ ಗುಣಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪುನರ್‌ಸಂಘಟಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂದರ್ಥ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ, 7 ರಿಂದ 11 ನೇಯ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಚಿಂತನೆಯು ಅವರು ಸಂಪರ್ಕಕ್ಕೆ ಬಂದ ವಸ್ತುಗಳ ಸ್ವರೂಪದೊಂದಿಗೆ ನಿಕಟವಾಗಿ ಹೆಣೆದು ಕೊಂಡಿರುವುದರಿಂದ ಅದನ್ನು ಮೂರ್ತ ಚಿಂತನೆ ಎಂದು ಕರೆಯಬಹುದು ಎಂದು ಪಿಯಾಜೆ (1952) ನಂಬಿದ್ದರು. ಇದಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ, ಹದಿಹರೆಯದ ಚಿಂತನೆ ಅಮೂರ್ತವಾದದ್ದು; ಇದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವಸ್ತುಗಳಿಗೆ ಅಂಟಿಕೊಂಡಿದ್ದಲ್ಲ; ಮತ್ತು ಅದು ಸಂಭವನೀಯ ಅಥವಾ ಉಹಾತ್ಮಕವಾದುದನ್ನೂ ಪರಿಗಣಿಸುತ್ತದೆ. ಇವೆರಡೂ ನಿಲುವುಗಳು ಇಷ್ಟರಲ್ಲೇ ವಿಕಾಸವನ್ನು ನಿರಂತರ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಹಾಗೂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಪರಿಗಣಿಸಿ ಈ ಎರಡು ನಿಲುವುಗಳು ವಿಕಾಸವನ್ನು ತೀರಾ ಭಿನ್ನ ಬಗೆಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಕಲ್ಪಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದು ಸ್ಪಷ್ಟ. ಮೇಲ್ನೋಟಕ್ಕೆ ಈ ಬಗೆಗಳು ಸಹಮತಕ್ಕೆ ಬರುವುದು ಕಠಿಣವೆಂದೇ ತೋರುತ್ತದೆ.

ವಿಕಾಸದ ಒಂದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಆಯಾಮದ ಸ್ವರೂಪವು ನಿರಂತರವಾದುದೋ ಅಥವಾ ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾದುದೋ ಎನ್ನುವುದು ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ನಾವು ವಿಕಾಸವನ್ನು ಹೇಗೆ ಪರಿಶೀಲಿಸಲು ಬಯಸಿದ್ದೇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ ಎಂದು ಸೀಗ್ಲರ್ (1998) ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ನಾವು ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ವರ್ತನೆಯಲ್ಲಾದ ಬದಲಾವಣೆಗಳನ್ನು ದೀರ್ಘಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ (ಉದಾ : ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ) ಅಥವಾ 4 ವರ್ಷದವರು ಮತ್ತು 8 ವರ್ಷದವರಂತಹ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ವಯೋಮಾನದ ಗುಂಪುಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದಾಗ ವಿಕಾಸವು ವಿಚ್ಛಿನ್ನವಾಗಿರುವಂತೆ ಅಥವಾ ಹಂತ ಹಂತವಾಗಿ ಸಂಭವಿಸಿರುವಂತೆ ತೋರುವುದು ಸಹಜ. ಯಾವುದಾದರೊಂದು ಕೌಶಲವು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆದ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಾವು ಯೋಚಿಸುವುದಾದರೆ ವಿಕಾಸಾತ್ಮಕ ಕ್ರಿಯೆಯು, ಅದು ಕಿರು ಬದಲಾವಣೆಗಳ ಅವಧಿಗಳೂ, ಹಠಾತ್ ಲಂಘನಗಳೂ ಇರುವ ಮೆಟ್ಟಿಲುಗಳಂತೆ ಕಂಡೀತು. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ನಾವು ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಹೆಚ್ಚು ನಿಕಟವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಅಂತರದ ಕಾಲಘಟ್ಟಗಳಲ್ಲಿ ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರೆ ವಿಕಾಸವು ನಿರಂತರ ಸ್ವರೂಪದ್ದಾಗಿರುವಂತೆ ಕಾಣಿಸಬಹುದು. ಅಂದರೆ ಇಲ್ಲಿ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಹಠಾತ್ ಪಲ್ಲಟಗಳಿಲ್ಲದೇ ಘಟಿಸಿರುವುದೆಂಬಂತೆ ನೋಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ಸಮಸ್ಯೆಗಳನ್ನು ಪರಿಹರಿಸುವಾಗ ಮಕ್ಕಳು ಬಳಸುವ ತಂತ್ರಗಳು ಅಥವಾ ವಿಧಾನಗಳಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳಿರುವುದನ್ನೂ ಸಹ ನಾವು ಕಾಣಬಹುದು. ಗಣಿತ ಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಮಕ್ಕಳ ಕಲಿಕೆಯನ್ನು ಕುರಿತ ಸಿಗ್ಲರ್ (1998) ನಡೆಸಿದ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಮಕ್ಕಳು ಎರಡು ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಕೂಡುವುದನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಪ್ರಯತ್ನದಲ್ಲಿ ಅನೇಕ ಸಲ

ವೈವಿಧ್ಯಪೂರ್ಣ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಾರೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತೋರಿಸುತ್ತದೆ. ಯಾಕೆಂದರೆ, ಕಲಿಕೆಯ ಯಾವ ತಂತ್ರ ಸಮರ್ಪಕವಾದದ್ದೆಂದು ನಿರ್ಧರಿಸಲು ಸ್ವಲ್ಪ ಕಾಲಾವಕಾಶ ಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ; ವಿಭಿನ್ನ ತಂತ್ರಗಳ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಪಲ್ಲಟವು ಕ್ರಮೇಣವಾಗಿ ಘಟಿಸುವ ಒಂದು ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಾಗಿದೆ. ಇನ್ನಷ್ಟು ಪರಿಹಾರಕ್ಕಾಗಿ ಯಾವ ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ರೂಪಿಸಿಕೊಳ್ಳಲಾಗಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ನಾವು ಯೋಚಿಸಿದರೆ, ಇದೀಗ ವರ್ಣಿಸಿದ ಮೆಟ್ಟಿಲಿನ ಮಾದರಿಗಿಂತ ತೀರಾ ಭಿನ್ನವಾದ ಚಿತ್ರ ದೊರಕುವುದೆಂದು ಸಿಗ್ಗರ್ ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಈಗ ನಾವು, ಅವರು ಹೇಳುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ 'ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಹಾಯುವ ಅಲೆಗಳ' ಮಾದರಿಯನ್ನು ಕಾಣುತ್ತೇವೆ. ತಂತ್ರ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಾದ ಏರಿಳಿತದಿಂದಾಗಿ ಅಲೆಗಳು ಕಾಣಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತವೆಯಾದರೆ, ಈ ಅಲೆಗಳು ಒಂದರ ಮೇಲೊಂದು ಹಾಯುತ್ತಿರುತ್ತವೆ ಎಂಬುದು ಮಕ್ಕಳು ಏಕಕಾಲದಲ್ಲಿ ಹಲವು ತಂತ್ರಗಳನ್ನು ಬಳಸುತ್ತಿರುವುದರ ಸೂಚಕ. ಹೀಗಾಗಿ, ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಆಗುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ನೋಡುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ಯಾವ ಚಿತ್ರವನ್ನು ನಾವು ಪಡೆದುಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನೇ ಬಹುಮಟ್ಟಿಗೆ ಅವಲಂಬಿಸಿದೆ. (ಈ ಮೂರು ಮಾದರಿಗಳ ಸ್ಥೂಲಾವಲೋಕನಕ್ಕಾಗಿ ಚಿತ್ರ 1.1 ನೋಡಿ)

ಚಿತ್ರ 1,1 ವಿಕಾಸದ ಬದಲಾವಣೆಯ ಮಾದರಿಗಳು

ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಏಕರೂಪವಾಗಿ ನಿರಂತರ ಅಥವಾ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಎಂದು ಲಕ್ಷಣೀಕರಿಸುವ ಪ್ರಯತ್ನವು ತಪ್ಪು ಗೃಹೀತವನ್ನು ಆಧರಿಸಿರುವುದರಿಂದ ಉತ್ತರಿಸಲಾಗದ ಪ್ರಶ್ನೆಯಂತೆ ತೋರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸ್ಟನ್ಫೋರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಓಕಾಗಾಕಿ (1989) ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬದಲಾಗಿ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ನಿರಂತರತೆ ಮತ್ತು ಸ್ಥಗಿತ ವಿಚ್ಛಿನ್ನತೆಯ ಮೂಲಗಳಾವುವು ಎನ್ನುವುದು ಉತ್ತಮ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದು ಸ್ಟನ್ಫೋರ್ಡ್ ಮತ್ತು ಓಕಾಗಾಕಿ ಸೂಚಿಸುತ್ತಾರೆ. ಅವರ ಪ್ರಕಾರ 'ಅದು-ಇದು' ಎಂಬ ಚರ್ಚೆಗಳು ತಪ್ಪುದಾರಿಗಳೆಯುತ್ತವೆ. ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಿರಂತರ ಹಾಗೂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನತೆ ಎರಡೂ ಆಯಾಮಗಳಿವೆ ಹಾಗೂ ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಕಂಡು ಹಿಡಿಯಬೇಕಾದ ನೈಜ ಪ್ರಶ್ನೆ ಎಂದರೆ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ದಾರಿಯಲ್ಲಿ ಈ ವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಆಯಾಮಗಳು ಹೇಗೆ ತಲೆದೋರುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದೇ ಆಗಿದೆ.

ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ

ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆಯ ಪ್ರಶ್ನೆ ವಿಷಯವು ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಿಗೆ ಮುಖ್ಯವಾದ ಮತ್ತೊಂದು ವಿಷಯವಾಗಿದೆ. ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಅತ್ಯುತ್ತಮವಾಗಿ ಲಕ್ಷಣೀಕರಿಸುವುದು ಸ್ಥಿರತೆಯೋ (ಉದಾಹರಣೆಗೆ, ನಾಚಿಕೆಯಂತಹ ವರ್ತನೆಯ ಅಭಿವ್ಯಕ್ತಿಯು ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಸ್ಥಿರವಾಗಿರುತ್ತದೆಯೇ?) ಅಥವಾ ಬದಲಾವಣೆಯೋ (ವ್ಯಕ್ತಿಯೋರ್ವನ ನಾಚಿಕೆಯ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಕಾಲಾಂತರದಲ್ಲಿ ಏರಿಳಿತವಿರುತ್ತದೆಯೇ?). ಪೋಷಕರೊಂದಿಗಿನ ಬಾಂಧವ್ಯ (ಸ್ರೌಫ್, ಈಗಲ್ಯಾಂಡ್, ಕ್ರೆಟ್ಟರ್, 1990) ಅಥವಾ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದಂತಹ (ಕ್ಯಾಸ್ಪಿ ಮತ್ತು ಸಿಲ್ವಾ; 1995) ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆಯಾಮಗಳಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸ್ಥಿರತೆ ಇರುವುದನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅಧ್ಯಯನಗಳು ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ. ಹಾಗೆಂದು ಸೂಕ್ತ ಪರಿಸ್ಥಿತಿಗಳಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯು ಸಾಧ್ಯವಷ್ಟೇ ಅಲ್ಲ ಸಂಭವನೀಯ ಕೂಡಾ ಎಂಬ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತ ಅಭಿಪ್ರಾಯವನ್ನು ಸೂಚಿಸುವ ಪುರಾವೆಗಳು ಸಹ ಇವೆ. ಉದಾಹರಣೆಗೆ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರವು ಅದರಲ್ಲೂ ನಮ್ಮ ಪೋಷಕರ ನಡೆ-ನುಡಿಯು ಭಾವನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯಿಸುವ ನಮ್ಮ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸಬಲ್ಲದೆಂದು ಮಕ್ಕಳ ಮನೋಧರ್ಮದ ಕುರಿತ ಸಂಶೋಧನೆಯು (ಉದಾ: ಥಾಮಸ್ ಮತ್ತು ಟೆನ್ಸ್, 1977) ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದೆ.

ಸ್ಥಿರತೆ ಮತ್ತು ಬದಲಾವಣೆ ಚರ್ಚೆಯ ಒಂದು ಬಹುಮುಖ್ಯ ಆಯಾಮವು ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಅನುಭವಗಳು ಮುಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ ಮೇಲೆ ಯಾವ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರ ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎನ್ನುವುದಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದೆ. ನಮ್ಮ ಬಾಲ್ಯದ ಅನುಭವವು ನಂತರದ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ನಿರ್ಣಾಯಕವಾದುದು ಎಂಬುದರ ಮೇಲೆ ಒತ್ತು ನೀಡಿದ ಮೊಟ್ಟಮೊದಲ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳಲ್ಲೊಬ್ಬ ಫ್ರಾಯ್ಡ್. ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ನ ಪ್ರಕಾರ ನಾವು ನಮ್ಮ ಲೈಂಗಿಕ ಹಾಗೂ ಆಕ್ರಮಣಕಾರಿ ಪ್ರವೃತ್ತಿಗಳನ್ನು ಹೇಗೆ ಬಗೆಹರಿಸಿಕೊಳ್ಳುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ವಯಸ್ಕ ವ್ಯಕ್ತಿತ್ವದೊಂದಿಗೆ ಗಂಟುಹಾಕಿಕೊಂಡಿದೆ. ಇದೇ ರೀತಿ, ಪಾಲಕರೊಂದಿಗಿನ ಬೆಚ್ಚಗಿನ ಆತ್ಮೀಯ ಸಂಬಂಧದ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಅಥವಾ ಸ್ವಾಯತ್ತವಾಗಿ ಚಿಂತಿಸುವ ಮತ್ತು ಕ್ರಿಯಾಶೀಲರಾಗುವ ಸಾಮರ್ಥ್ಯದಂತಹ ಪ್ರಮುಖ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ನಾವು ಹೇಗೆ ನಿರ್ವಹಿಸುತ್ತೇವೆ ಎನ್ನುವುದು ನಮ್ಮ ಮುಂದಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಗಳ (ಇದನ್ನು ಫ್ರಾಯ್ಡ್ ಹೇಳದಿದ್ದರೂ, ಎರಿಕ್ಸನ್, ಮಕ್ಕಳು ಬೆಳೆಯುವ ವಿವಿಧ ಸಂದರ್ಭಗಳಿಗೆ ಹೆಚ್ಚು ಒತ್ತು ಕೊಡುತ್ತಾರೆ) ಪ್ರಮುಖ ನಿರ್ಧಾರಕಗಳಾಗಿವೆ ಎಂದು ಎರಿಕ್ ಎರಿಕ್ಸನ್ (1982) ವಾದಿಸುತ್ತಾರೆ. ಮಾನವ ವಿಕಾಸದ ಈ ಆರಂಭಿಕ ಸಿದ್ಧಾಂತಗಳೂ ನಂತರದ ಹೆಚ್ಚಿನ

ಸಂಶೋಧನೆಗಳಂತೆ ನಮ್ಮ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಸಾಕಷ್ಟು ಸ್ಥಿರತೆ ಕಂಡು ಬರುವುದೆಂದೂ ಈ ಸ್ಥಿರತೆಗೆ ಬಾಲ್ಯದ ಅನುಭವಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿವೆ.

ಈ ನಿಲುವಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ವಯಸ್ಕರ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಕೇಂದ್ರೀಕರಿಸಿದ ಬಾಲ್ವೇಸ್ (1987) ಅಂತಹ ಸಂಶೋಧಕರು ನಾವು ಜೀವನದುದ್ದಕ್ಕೂ ನಮನೀಯತೆಯಿಂದ ಕೂಡಿದವರೇ ಆಗಿರುತ್ತೇವೆಂದೂ ನಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಸ್ಥಿರತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ ಅಥವಾ ನಮ್ಮತೆಯನ್ನು ತೋರಿಸಲಿ ಅದಕ್ಕಲ್ಲಾ ನಮ್ಮ ವಯಸ್ಸು ಅನುಭವಗಳೇ ಕಾರಣವೆಂದೂ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟಿದ್ದಾರೆ. ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಬೆಂಬಲಿಸುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಆಯಾಮಗಳ ಮೇಲೆ ಅತಿ ಕಡಿಮೆ ಗಮನ ಕೊಡಲಾಗಿದೆ ಎಂದು ಬಾಲ್ವೇಸ್ ವಾದಿಸಿರುವರಲ್ಲದೆ ಜೀವಮಾನಪರ್ಯಂತದ ವರ್ತನೆಯ ಅಧ್ಯಯನಕ್ಕೆ ವಿಧಾನವೊಂದನ್ನು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಈ ವಿಧಾನವು ವರ್ತನೆಯ ಬದಲಾವಣೆಯ ಸಾಮರ್ಥ್ಯವನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುತ್ತದೆ.

ಮಕ್ಕಳ ಸಾಮಾಜಿಕ, ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಆರಂಭಿಕ ಅನುಭವದ ಪರಿಣಾಮಗಳ ಒಂದು ಅಧ್ಯಯನವನ್ನು ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಮನೋವೈದ್ಯ ಸರ್ ಮೈಕಲ್ ರಟ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಅವರ ಸಹೋದ್ಯೋಗಿಗಳು ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ರೋಮೇನಿಯಾದಲ್ಲಿ ಚೌಸೆನ್ನು ಆಡಳಿತ ಬಿದ್ದ ಮೇಲೆ ಬ್ರಿಟೀಷ್ ಕುಟುಂಬಗಳು ದತ್ತು ಪಡೆದ ರೋಮೇನಿಯಾದ ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳ ಮಾನಸಿಕ ಮತ್ತು ದೈಹಿಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ರಟ್ಟರ್ (ರಟ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಇಂಗ್ಲೀಷ್ ಮತ್ತು ರೋಮಾನಿಯನ್ ಅಡಾಪ್ಷಿಯರ್ ಸ್ಟಡಿ ಟೀಮ್ 1998) ಪರಿಶೀಲಿಸಿದರು. ಈ ರೋಮೇನಿಯಾದ ಅನಾಥ ಮಕ್ಕಳು ತಮ್ಮ ತಾಯ್ನಾಡಿನಲ್ಲಿ ಅತ್ಯಂತ ಕಳಪೆ ಮಟ್ಟದಲ್ಲಿ ಸಾಕಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು. ಇದರ ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಈ ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಬುದ್ಧಿ ಮಾಂದ್ಯತೆ, ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನ್ಯೂನತೆಗಳು ಸೇರಿದಂತೆ ಹಲವು ಗಂಭೀರ ಆರೋಗ್ಯ ಸಮಸ್ಯೆಗಳು ಕಂಡುಬಂದವು. ಸಂಸ್ಥೆಯ ದಾಖಲೆಗಳು ಈ ಮಕ್ಕಳು ಎಷ್ಟು ದಿನಗಳ ಕಾಲ ಮತ್ತು ಯಾವ ವಯಸ್ಸಿನವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯಲ್ಲಿ ಇರಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದ್ದರು ಎಂಬ ಅಂಕಿಅಂಶವನ್ನು ಒದಗಿಸುತ್ತವೆ. ಪರಿಣಾಮವಾಗಿ, ಆರಂಭಿಕ ಅನುಭವಗಳಿಂದ ಚೇತರಿಕಾ ಮಟ್ಟದ ಪರಿಣಾಮಕ್ಕಾಗಿ ಎಷ್ಟು ಸಮಯದವರೆಗೆ ಸಂಸ್ಥೆಯನ್ನು ಆಶ್ರಯಿಸಿದ್ದರು ಎಂಬುದನ್ನು ಪರೀಕ್ಷಿಸುವುದು ರಟ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಇತರರಿಗೆ ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು.

ಯುನೈಟೆಡ್ ಕಿಂಗ್‌ಡಮ್‌ಗೆ (ಯು.ಕೆ) ಶಿಶುಗಳು ಬಂದಾಗ ಮತ್ತು ಕೆಲ ವರ್ಷಗಳ ನಂತರ ಮತ್ತೊಮ್ಮೆ ಅವರನ್ನು ಮೌಲ್ಯಮಾಪನ ಮಾಡಲಾಯ್ತು. ಹೋಲಿಕೆಗಾಗಿ ಸಂಸ್ಥೆಯ ನಿಯಂತ್ರಣದಲ್ಲಿದ್ದ ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪನ್ನೂ ಸೇರಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಯು.ಕೆ.ಗೆ ಪ್ರವೇಶಿಸಿದ್ದ ಸಮಯದಲ್ಲಿ, ಯು.ಕೆ.ಯ ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾನದಂಡಗಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ರೋಮೇನಿಯಾದ ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಬಹಳ ಕಳಪೆಯಾಗಿದ್ದರು. ರೋಮೇನಿಯಾದ ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಎತ್ತರ ಮತ್ತು ತೂಕದ ನ್ಯೂನತೆಯು ಕಂಡು ಬಂತು. (ಎರಡು ಪ್ರಮಾಣಿತ ವಿಚಲನ ಮಟ್ಟಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ) ಮತ್ತು ಅವರ ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಶ್ರೇಣಿಯೂ ತುಸು ಮಟ್ಟಿಗೆ ಕುಂಠಿತವನ್ನೇ ಸೂಚಿಸುತ್ತಿತ್ತು. ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟವರನ್ನು ಆಶ್ರಿತ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಳಗಿನ ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಹಲವಾರು ಪ್ರಮುಖ ವ್ಯತ್ಯಾಸಗಳು ಹೊರಹೊಮ್ಮಿದವು. ಮುಖ್ಯವಾಗಿ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಶ್ರೇಣಿಯು, ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ಮಕ್ಕಳಿಗಿಂತ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬೆಳೆದ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕಾರಕ್ಕೊಳಪಟ್ಟ (ಎರಡು ವಾರಕ್ಕಿಂತಾ ಕಡಿಮೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ

ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದವರು) ಕೆಲವು ಮಕ್ಕಳಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮವಾಗಿರುವುದು ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಂಡುಬಂತು. ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ದೈಹಿಕ ಮತ್ತು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ನ್ಯೂನತೆಯನ್ನು ಈ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಗಮನಿಸಿದಾಗ, ಅವರ ಭವಿಷ್ಯವು ಕಳಪೆಯಾಗಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸಕಾರಣವಾಗಿಯೇ ಊಹಿಸಬಹುದಾಗಿತ್ತು.

ಆದಾಗ್ಯೂ, ಈ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ದೀರ್ಘ ಕಾಲ ಗಮನಿಸಿದಾಗ ಇದಕ್ಕಿಂತ ಭಿನ್ನವಾದ ಚಿತ್ರವೊಂದನ್ನು ಅದು ಬಹಿರಂಗಪಡಿಸಿತು. ಯು.ಕೆ.ಯಲ್ಲಿನ ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳ ಸಂಸ್ಥೆಯೊಂದಿಗೆ ರೋಮೇನಿಯಾದ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳನ್ನು ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಸರಿಸಮವಾಗುವ ನಿಟ್ಟಿನ (catch-up ground) ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಗುರುತಿಸಲಾಯಿತು. ಈ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಸಹಜ ಪರಿಸರದ ಬೆಂಬಲ ಲಭಿಸಿದೊಡನೆ ತ್ವರಿತ ಚೇತರಿಕೆಯಾಗುವ ಪ್ರವೃತ್ತಿಯನ್ನೂ ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ (ಆರಂಭಿಕ ಕುಸಿತಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾದ ಖಾಸಗಿತನಕ್ಕೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ). ನಿಯಂತ್ರಣ ಗುಂಪಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದರೆ, ರೋಮೇನಿಯಾದ ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಗಮನಾರ್ಹವಾದ ಸರಿಗಟ್ಟುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು, ಸಮಾನ ಶ್ರೇಣಿಯ ಎತ್ತರ, ತೂಕ ಮತ್ತು ತಲೆಯ ಸುತ್ತಳತೆಯು ಬೆಳೆದಿರುವುದನ್ನು ತೋರಿಸಿದರು (ಆದಾಗ್ಯೂ ರೋಮೇನಿಯಾದ ದತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟವರು ನಿಯಂತ್ರಣ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವವರಿಗಿಂತಾ ಸರಾಸರಿ ಇನ್ನೂ ಸ್ವಲ್ಪ ಸಣ್ಣವಿದ್ದರು). ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಬೆಳವಣಿಗೆಗೆ ಸಂಬಂಧಪಟ್ಟ ಸಂಶೋಧನೆಗಳೂ ಅದೇ ರೀತಿ ಪ್ರಭಾವಶಾಲಿಯಾಗಿದ್ದವು. ಆರು ತಿಂಗಳಿಗಿಂತ ಮೊದಲೇ ಕುಟುಂಬಗಳಿಗೆ ದತ್ತು ಹೋದಂತ ಶಿಶುಗಳು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಅಳತೆಯಲ್ಲಿ ನಿಯಂತ್ರಣ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿರುವವರಿಗಿಂತ ಹೆಚ್ಚೇನೂ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ಹೊಂದಲಿಲ್ಲ. 6 ರಿಂದ 24 ತಿಂಗಳವರೆಗೆ ಸಾಂಸ್ಥಿಕ ಆರೈಕೆಯಲ್ಲಿಟ್ಟು ನಂತರ ಮಗುವನ್ನು ಕುಟುಂಬಗಳಲ್ಲಿಟ್ಟು ಪೋಷಿಸಿದ ಮೇಲೆ ನಿಯಂತ್ರಣ ಗುಂಪಿಗೆ ಹೋಲಿಸಿದಾಗ ಗಮನಾರ್ಹ ವ್ಯತ್ಯಾಸ ಕಂಡುಬಂತು: ರೋಮೇನಿಯಾದ ದತ್ತು ಮಕ್ಕಳು ಸಂಜ್ಞಾನಾತ್ಮಕ ಪ್ರಮಾಣದಲ್ಲಿ ಗಮನಾರ್ಹವಾಗಿ ಕಡಿಮೆ ಅಂಶಗಳನ್ನು ಗಳಿಸಿದ್ದರೂ, ಮಕ್ಕಳ ವಯಸ್ಸಿನಗನುಗುಣವಾಗಿ ಸರಾಸರಿ ಅಂಕಗಳ ವ್ಯಾಪ್ತಿಯಲ್ಲಿತ್ತು. ಈ ಮಕ್ಕಳ ಗುಂಪಿನಲ್ಲಿ ಸರಿಸಮಗಟ್ಟುವ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಇನ್ನೂ ಪೂರ್ಣಗೊಂಡಿಲ್ಲ ಎಂಬ ಸಾಧ್ಯತೆಯನ್ನು ರಟ್ಟರ್ ಮತ್ತು ಇತರರು ಮುನ್ನೆಲೆಗೆ ತಂದರು.

ದತ್ತು ಸ್ವೀಕರಿಸಲ್ಪಟ್ಟ ಮಕ್ಕಳ ಚೇತರಿಕಾ ಮಟ್ಟವು ತುಂಬಾ ಹೆಚ್ಚಾದರೂ, ಅವರ ಆರಂಭಿಕ ಪರಿಸರಕ್ಕನುಗುಣವಾಗಿ ಬೇರೆ ಯಾವುದಾದರೂ ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳು ಜೊತೆಗೂಡಬಹುದೇ ಎಂದು ಈಗಲೇ ಹೇಳಲಾಗುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಕೂಡಾ ಲೇಖಕರು ಗಮನಿಸಿದ್ದರು. ಇನ್ನೂ ಹೆಚ್ಚಿನ ಅನುಸರಣಾ ಸಂಶೋಧನೆಯು ಅಗತ್ಯವಿತ್ತು. ಸಂಕ್ಷೇಪಿಸಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ, ಆರಂಭಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಮಕ್ಕಳ ಫಲಿತಾಂಶದ ಮೇಲೆ ಋಣಾತ್ಮಕ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿದ್ದರೂ, ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಣೆಯ ಚೇತರಿಕೆಯು ಸಾಧ್ಯ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಈ ಅಧ್ಯಯನದ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಸೂಚಿಸುತ್ತವೆ. ಹಾಗಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳ ಆರಂಭಿಕ ಅನುಭವಗಳು ದೀರ್ಘಕಾಲಿಕ ಪರಿಣಾಮಗಳೊಂದಿಗೆ ಸಂಬಂಧ ಹೊಂದಿರುವ ಅಗತ್ಯವೇನೂ ಇಲ್ಲ ಎಂದು ಕೆಲವು ಸಂಶೋಧಕರು ಸೂಚಿಸಿದ್ದಾರೆ.

ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಪಕ್ಕತೆ ಎದುರು ಅನುಭವ : ಪ್ರಕೃತಿ - ಪೋಷಣೆ, ಚರ್ಚೆ

ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆ ಮತ್ತು ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನ ಅಧ್ಯಯನದ ಇಲ್ಲಿವರೆಗಿನ ಚರ್ಚೆಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ ಅತೀ ಹೆಚ್ಚು ವಿವಾದವನ್ನು ಸೃಷ್ಟಿಸಿದ ವಿಷಯವಾಗಿವೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಬಹುಶಃ ನಾವು ಚರ್ಚಿಸಿದ ಇತರ ಚರ್ಚೆಗಳಿಗಿಂತ ಭಿನ್ನವಾಗಿ, ಪ್ರಕೃತಿ-ಪೋಷಣೆ ಎಂಬ ಪ್ರಶ್ನೆಯು, ವಿಕಾಸವು ಹೇಗೆ ಉಂಟಾಗುತ್ತದೆ ಎಂಬ ವಿವರಣಾತ್ಮಕ ಪ್ರಶ್ನೆಯ ಮೇಲೆಯೇ ಕೇಂದ್ರೀಕೃತವಾಗುವುದರಿಂದ ಇರಬಹುದು. ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಚರ್ಚೆಯನ್ನು ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಪಾರಿಸರಿಕ ಎಂಬ ಎರಡು ಅಂಶಗಳ ಸಾಪೇಕ್ಷ ಪಾತ್ರಗಳ ನಡುವೆ ಒಡ್ಡಲಾಗುತ್ತದೆ. ವಂಶವಾಹಿನಿಯ ಅನುವಂಶಿಕತೆಯು ನಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಬೀರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಪ್ರಕೃತಿಯು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ ಪೋಷಣೆಯು ಪಾರಿಸರಿಕತೆಯೇ (ವಿಶಾಲಾರ್ಥದಲ್ಲಿ ಪೋಷಕತ್ವ, ಶಿಕ್ಷಣ, ಕಲಿಕೆ, ಸಾಂಸ್ಕೃತಿಕ ಪ್ರಭಾವಗಳನ್ನೊಳಗೊಂಡಂತೆ ಮಕ್ಕಳ ಅನುಭವಗಳು) ಪ್ರಾಥಮಿಕ ಜವಾಬ್ದಾರಿ ಸ್ಥಾನದಲ್ಲಿರುತ್ತದೆ ಎಂದು ಸೂಚಿಸುತ್ತದೆ.

ಈ ಹಿಂದೆ ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನದಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ-ಪೋಷಣೆಯನ್ನು ತೀವ್ರವಾದ ಚರ್ಚೆಗೆ ಒಳಪಡಿಸಲಾಗಿತ್ತು. ಅರ್ನಾಲ್ಡ್ ಗೆಸೆಲ್ (1928)ರವರು ನಮ್ಮ ಬೆಳವಣಿಗೆಯು ಹೆಚ್ಚಾಗಿ ಅನುವಂಶಿಕ ಅಂಶಗಳಿಂದ ನಿರ್ದೇಶಿಸಲ್ಪಟ್ಟಿದೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಪ್ರಬಲವಾಗಿ ಪ್ರತಿಪಾದಿಸಿದ್ದರು. ನಾವು ಗಮನಿಸಿದಂತೆ ನಮ್ಮ ಅನುವಂಶಿಕ ಪರಂಪರೆಯು ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮಾದರಿಗಳನ್ನು ನಿರ್ಧರಿಸುವ ಜೈವಿಕ ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಮೊತ್ತವನ್ನು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಪಕ್ಕತೆ ಎಂದು ಗೆಸೆಲ್ ಉಲ್ಲೇಖಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಸರಳವಾಗಿ ಹೇಳುವುದಾದರೆ ಪಕ್ಕತೆಯು ನಮ್ಮ ವಂಶವಾಹಿಗಳು ನಿರ್ದಿಷ್ಟಪಡಿಸಿ ನಿಯಂತ್ರಿಸುವ ಒಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆಯಾಗಿದೆ. ಅನುಭವ ಮತ್ತು ಪಕ್ಕತೆಯು ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸಕ್ಕೆ ಕಾರಣವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ತಿಳಿಯಲು ಗೆಸೆಲ್ ಅವರು ತದ್ರೂಪ ಅವಳಿಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನ ಮಾಡಿದರು (ಅಧ್ಯಾಯ 4 ನ್ನು ನೋಡಿ). ಅವರು, ವಿಶೇಷ ಕೌಶಲವನ್ನು ಕಲಿಯುವ ಅನುಭವವನ್ನು ಒಂದು ಮಗುವಿಗೆ ಕೊಟ್ಟು ಮತ್ತೊಂದಕ್ಕೆ ಆ ಅನುಭವವಿಲ್ಲದಂತೆ ಮಾಡಿ ಅವರಡರ ನಡುವಿನ ಹೋಲಿಕೆಯನ್ನು ಅವರು ಅಭ್ಯಸಿಸಿದರು. ವಿಶೇಷ ತರಬೇತಿಯಿಂದ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡ ವರ್ತನೆಯು ತುಲನಾತ್ಮಕವಾಗಿ ಪರಿಣಾಮವನ್ನು ಬೀರುವುದಿಲ್ಲ ಎನ್ನುವುದನ್ನು ಗೆಸೆಲ್ ಅವರ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ನಿಚ್ಚಳವಾಗಿ ತೋರಿಸಿವೆ; ಅಂದರೆ, ತರಬೇತಿ ಪಡೆಯದ ಅವಳಿ ಮಗು ತರಬೇತಿ ಪಡೆದ ಅವಳಿಯಷ್ಟೇ ಬೇಗ ವರ್ತನೆಯನ್ನು ಗಳಿಸಿಕೊಳ್ಳುವ ತ್ವರಿತ ಒಲವು ತೋರಿತ್ತು.

ಗೆಸೆಲ್ ಅವರ ಪಕ್ಕತೆಯ ನಿಲುವಿಗೆ ವ್ಯತಿರಿಕ್ತವಾಗಿ, ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯಲ್ಲಿ ಪರಿಸರದ ಪ್ರಾಬಲ್ಯವಿರುವುದೆಂದು ಜಾನ್ ಬಿ. ವ್ಯಾಟ್ಸನ್ (1928) ವಾದಿಸಿದರು. ಪಾರಿಸರಿಕ ಪ್ರಭಾವವು ಮಕ್ಕಳ ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಪ್ರಭಾವಿತಗೊಳ್ಳುವಷ್ಟು ಅನುವಂಶಿಕ ಅಂಶಗಳು ಪ್ರಭಾವ ಬೀರಲಾರವೆನ್ನುವುದನ್ನು ವ್ಯಾಟ್ಸನ್ ನಂಬಿದ್ದರು. ಅವರು ತನಗಿಷ್ಟ ಬಂದಂತೆ ಪರಿಸರವನ್ನು ಬದಲಾಯಿಸುವ ಅವಕಾಶ ಸಿಕ್ಕರೆ, ಯಾವುದೇ ಮಗುವಿನ ಬೆಳವಣಿಗೆಯನ್ನು ತಾನು ರೂಪಿಸುತ್ತೇನೆ ಎನ್ನುವ ಹೆಗ್ಗಳಿಕೆಗೆ ಪ್ರಸಿದ್ಧರಾಗಿದ್ದರು.

ನನ್ನದೇ ಆದ ನಿರ್ದಿಷ್ಟ ಜಗತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಬೆಳೆಸಲು ನನಗೆ ೧೨ ಆರೋಗ್ಯವಂತ, ಸದೃಢ ಶಿಶುಗಳನ್ನು ನೀಡಿ, ಖಂಡಿತವಾಗಿಯೂ ನಾನು ಯಾದೃಚ್ಛಿಕವಾಗಿ ಒಂದನ್ನು ಆಯ್ಕೆ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ಅವರ ಪ್ರತಿಭೆ, ಒಲವು, ಪ್ರವೃತ್ತಿ, ಸಾಮರ್ಥ್ಯ, ವೃತ್ತಿ ಮತ್ತು ಕುಲದ ನೆಲೆ ಯಾವದನ್ನು ಲೆಕ್ಕಿಸದೇ ತರಬೇತಿ ನೀಡಿ, ವೈದ್ಯನನ್ನಾಗಿಯೋ, ವಕೀಲನನ್ನಾಗಿ,

ಕಲಾವಿದನನ್ನಾಗಿ, ವ್ಯಾಪಾರಿಯನ್ನಾಗಿ, ಮುಖಂಡನನ್ನಾಗಿ ಮತ್ತು ಹೌದು, ಭಿಕ್ಷುಕನನ್ನಾಗಿಯೋ, ಕಳ್ಳನನ್ನಾಗಿಯೋ ಕೂಡಾ ಬೆಳೆಸುತ್ತೇನೆ (ವ್ಯಾಟ್ಸನ್ 1920 : 104).

ವ್ಯಾಟ್ಸನ್ ಬಡಾಯಿ ಕೊಚ್ಚಿದ್ದಷ್ಟೇ, ಅವರೆಂದೂ ಅದರಲ್ಲಿ ಯಶಸ್ವಿಯಾಗಲಿಲ್ಲ. ಆದರೂ ಪಾರಿಸರಿಕ ಅನುಭವಗಳು ಶಾಸ್ತ್ರೀಯ ಅನುಬಂಧನ (Classical Conditioning)- ಒಂದು ಬಗೆಯ ಕಲಿಕೆ, ಪುನಾರಾವರ್ತಿತ ಪ್ರಚೋದಕಗಳ ಜೋಡಿಯ ಒಂದು ಪ್ರಚೋದಕಾಂಶವು ಪ್ರತಿಕ್ರಿಯೆ ನೀಡುವಂತೆ ಉದ್ದೇಶಿಸಬಹುದು- ಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯ ಮೂಲಕ ಮಕ್ಕಳ ನಡವಳಿಕೆಯನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪಾತ್ರವಹಿಸುತ್ತವೆಂದು ಆತ ತೋರಿಸಿಕೊಟ್ಟ (ವ್ಯಾಟ್ಸನ್ 1928).

ವಿಕಾಸದ ಮೇಲೆ ಪಕ್ಕತೆ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ತುಲನಾತ್ಮಕ ಪಾತ್ರಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಗೆಸೆಲ್ ಮತ್ತು ವ್ಯಾಟ್ಸನ್ ನಿಲುವುಗಳು ತೀವ್ರಗಾಮಿಯಾಗಿದ್ದು, ಅವುಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳ ಬೆಳವಣಿಗೆಯ ಮೇಲೆ ನಡೆಯುತ್ತಿರುವ ಪ್ರಸ್ತುತ ಸಂಶೋಧನೆಗಳು ಬೆಂಬಲಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಇಂದು ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ ಎರಡೂ ಕೂಡ ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಪ್ರಮುಖ ಪಾತ್ರವನ್ನು ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂದು ಹೆಚ್ಚಿನ ವಿಕಾಸ ಮನೋವಿಜ್ಞಾನಿಗಳು ಗುರುತಿಸುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಗೆ ವಿರುದ್ಧವಾಗಿ ಪೋಷಣೆ ಎಂದು ಚರ್ಚಿಸುವ ಬದಲು, ನಾವು ಸಾಮಾನ್ಯವಾಗಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆಗಳ ನಡುವಿನ ಅಂತರಕ್ರಿಯೆಗಳ ಬಗ್ಗೆ ಮಾತನಾಡುತ್ತೇವೆ. ವಿಕಾಸವನ್ನು ರೂಪಿಸುವಲ್ಲಿ ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆ ಎರಡೂ ನಿರ್ಣಾಯಕ ಪಾತ್ರವನ್ನೇ ವಹಿಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದಕ್ಕೆ ವ್ಯಾಪಕ ಮನ್ನಣೆಯನ್ನು ನೀಡಲಾಗಿದೆ. ಈಗ ನಮ್ಮ ಎದುರಿರುವ ಸವಾಲು ಜೈವಿಕ ಮತ್ತು ಪರಿಸರದ ಅಂಶಗಳ ನಡುವಿನ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸುವುದು, ವಿಕಾಸದಲ್ಲಿ ಬದಲಾವಣೆಯನ್ನು ಉಂಟುಮಾಡುವತ್ತ ಅವು ಹೇಗೆ ಕ್ರಿಯೆ ನಡೆಸುತ್ತವೆ ಎಂಬುದನ್ನು ಗುರುತಿಸುವುದು. ಪ್ರಕೃತಿ ಮತ್ತು ಪೋಷಣೆಯ ನಡುವಿನ ಕ್ರಿಯೆಯನ್ನು ಜೈವಾಂಕುರ ಸೃಷ್ಟಿ (epigenesis) (ಜೀವಕೋಶಗಳು ವಿಭಿನ್ನವಾಗುವ ಮತ್ತು ಅನುಕ್ರಮವಾಗಿ ಅಂಗಗಳು ರೂಪುಗೊಳ್ಳುವ) ಪ್ರಕ್ರಿಯೆ ಎಂದು ಕರೆಯುವರು. ಪ್ರಕೃತಿಯ ಅಧ್ಯಯನದಲ್ಲಿ ಆರಂಭಿಕ ಹಂತದಲ್ಲಿದ್ದ ಪ್ರಕೃತಿಯೋ, ಪೋಷಣೆಯೋ ಎಂಬ ಚರ್ಚಾ ವಿಚಾರಕ್ಕಿಂತ ಕಡಿಮೆ ಉತ್ತರದಾಯಕವಿದೆಂದು ನಿರೂಪಿಸಲಾಯಿತು (ಎಲ್ಮನ್, ಬೇಟ್ಸ್, ಜಾನ್ಸನ್, ಕಾರ್ಮಿಲೋಪ್ ಸ್ಮಿತ್, ಪ್ಯಾರಿಸಿ ಮತ್ತು ಫ್ಲಂಕೆಟ್ 1966). ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯು ಪ್ರಕೃತಿ-ಪೋಷಣೆಯ ಚರ್ಚೆಗೆ ಸೂಕ್ತವಾದುದಾಗಿದೆ ಎಂದು ಎಲ್ಮನ್ ಮತ್ತಿತರರು (1966) ತೋರಿಸಿದರು. ಆದಾಗ್ಯೂ, ಭವಿಷ್ಯದ ಸಂಶೋಧನೆಯು, ಪ್ರಕೃತಿ ಪೋಷಣೆಗಳ ಪಾರಸ್ಪರಿಕ ಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಹೇಗೆ ವಿಕಾಸವಾಗುತ್ತದೆ ಎನ್ನುವುದು ನಿರ್ದಿಷ್ಟವಾಗಿರಬೇಕೆ ಹೊರತು ಬೇರೆ ರೀತಿಯಲ್ಲಿದ್ದರೆ ಸಂವಾದಾತ್ಮಕತೆಯು ಕೇವಲ 'ಬಾಯಿಮಾತಿಗೆ' ಸೀಮಿತವಾದ ಚರ್ಚೆಯಾಗಿಬಿಡುತ್ತದೆ ಎಂದು ಅವರು ವಾದಿಸಿದರು.
